

De Markt Stuurt, de Wet Verliest: Het Gelijkwaardigheidsbeginsel moet Terug!

Het huidige asbest-certificatieschema **mist** een essentieel juridisch principe:
het gelijkwaardigheidsbeginsel.

Dat beginsel garandeert dat alternatieve methoden mogen worden toegepast wanneer zij hetzelfde beschermingsniveau bieden. De wet — en met name artikel 4.2 lid 4 van het Arbobesluit — laat die ruimte bewust open. Het certificatieschema doet dat niet: het verplicht specifieke technieken, zoals NEN 2939, en sluit gelijkwaardige alternatieven uit.

Dit beperkt innovatie, bevoordeelt bestaande marktpartijen en gaat verder dan de wet toestaat.

In deze bijdrage wordt uitgelegd waarom dit juridisch problematisch is, hoe marktbelangen hierin een rol spelen en waarom structurele opname van het gelijkwaardigheidsbeginsel noodzakelijk is voor een eerlijk, toekomstbestendig en wettelijk houdbaar stelsel.

1. Wat is het gelijkwaardigheidsbeginsel?

Het gelijkwaardigheidsbeginsel is een fundamenteel juridisch principe dat bepaalt dat:



Wanneer een wet of norm een bepaalde oplossing voorschrijft, een alternatieve oplossing óók mag worden toegepast, zolang deze aantoonbaar hetzelfde beschermingsniveau biedt.

Het beginsel is stevig verankerd in:

- de **Algemene beginselen van behoorlijk bestuur (ABBB)**
- het **proportionaliteitsbeginsel**
- het **gelijkheidsbeginsel** (Grondwet art. 1, EVRM art. 14, EU-Handvest art. 20–21)
- de systematiek van **doelvoorschriften** in de Arbowet en het Arbobesluit

Het doel is helder:

- innovatie mogelijk maken
- onnodige technische voorschriften voorkomen
- rechtsgelijkheid waarborgen
- proportionaliteit bewaken
- technologische vooruitgang niet blokkeren

Het gelijkwaardigheidsbeginsel is dus geen detail, maar een **noodzakelijke waarborg** voor een modern, flexibel en rechtmatig stelsel.

2. De wettelijke basis: artikel 4.2 lid 4 Arbobesluit

Artikel 4.2 lid 4 Arbobesluit bepaalt dat:

De werkgever de blootstelling aan asbest moet beoordelen met een methode die betrouwbaar is en geschikt is voor de aard van de werkzaamheden.

Dit artikel is cruciaal, omdat het:

- **géén specifieke meetmethode verplicht stelt,**
- **expliciet ruimte laat voor alternatieve, gelijkwaardige methoden,**
- **een doelvoorschrift is (resultaat telt, niet de techniek).**

Dit is precies de wettelijke ruimte die het certificatieschema **niet respecteert.**

3. Waarom het gelijkwaardigheidsbeginsel ontbreekt in het certificatieschema

Het asbest-certificatieschema (Stcrt. 2024-34077) is een **private norm** die via een **statische verwijzing** in de Arboregeling verplicht wordt. Hierdoor krijgt het schema feitelijk **wettelijke werking**, zonder dat het democratisch tot stand komt.

In dat schema wordt het gelijkwaardigheidsbeginsel:

- **niet genoemd**,
- **niet toegepast**,
- en in de praktijk zelfs **uitgesloten**.

Het schema schrijft namelijk **concrete methoden, technieken en procedures** voor, zonder ruimte te laten voor alternatieven die hetzelfde beschermingsniveau bieden.

Dit staat haaks op:

- artikel 4.2 lid 4 Arbobesluit
- de Arbowet (doelvoorschriften)
- het gelijkwaardigheidsbeginsel
- innovatievrijheid
- proportionaliteit
- EU-recht

Het gevolg is een **verkapte middelvoorschriftconstructie**:

De wet zegt: bereik veiligheid.

Het schema zegt: gebruik deze methode.

En dat is juridisch kwetsbaar.

4. De rol van marktbelangen — de ontbrekende schakel

Het certificatieschema wordt opgesteld en beheerd door private partijen in de sector.

Dit betekent dat dezelfde partijen die:

- de regels maken,
- óók de markt vormen,
- én de certificaten uitgeven,
- én de trainingen verzorgen,
- én de validaties beoordelen.

Dat creëert een **belangenverstrengeling** die in andere sectoren ondenkbaar zou zijn (zie *Asbest Dialoog*; Nr. 13, 13 maart 2026)

Hoe marktbelangen het gelijkwaardigheidsbeginsel onderdrukken:

1. Nieuwe technieken bedreigen bestaande omzet

Als een alternatieve methode goedkoper, sneller of eenvoudiger is, kan dat bestaande bedrijven of certificerende instellingen inkomsten kosten.

2. NEN-normen zijn ook private normen en ontwikkeld door dezelfde partijen die er financieel belang bij hebben

Bijvoorbeeld laboratoria, adviesbureaus of opleiders.

3. Het verplicht stellen van één methode creëert een gesloten markt

Wie niet investeert in de voorgeschreven methode, kan niet toetreden.

4. VIP-validatie fungeert als poortwachter

Innovaties moeten door een centraal punt dat zelf ook onderdeel is van dezelfde marktstructuur.

Gevolg

Het certificatieschema wordt niet alleen een technisch document, maar een **marktregulerend instrument**.

En precies daarom wordt het gelijkwaardigheidsbeginsel niet toegepast: **het zou de markt openbreken**.



5. De NEN 2939-plicht als voorbeeld van het ontbreken van gelijkwaardigheid

De verplichting om persoonlijke blootstellingsmetingen uit te voeren volgens **NEN 2939** is het duidelijkste voorbeeld van hoe het schema het gelijkwaardigheidsbeginsel negeert.

5.1 Wat de wet zegt

Artikel 4.2 lid 4 Arbobesluit eist:

- een **betrouwbare bepaling van blootstelling**,
- een methode die **geschikt is voor de aard van de werkzaamheden**,
- maar **schrijft géén specifieke meetnorm voor**.

De wet laat dus **expliciet ruimte voor gelijkwaardige methoden**.

5.2 Wat het schema doet

Het certificatieschema verplicht:

- **NEN 2939** als enige toegestane methode voor persoonlijke blootstelling.

Dit is een **middelvoorschrift**, terwijl de wet een **doelvoorschrift** is.



5.3 Waarom dit het gelijkwaardigheidsbeginsel schendt

- Het schema sluit alternatieve meetmethoden uit.
- Het schema gaat verder dan artikel 4.2 lid 4 Arbobesluit.
- Het schema blokkeert innovatie.
- Het schema negeert de wettelijke ruimte voor gelijkwaardigheid.
- Het schema creëert een private verplichting zonder wettelijke basis.

NEN 2939 laat dus perfect zien waarom het ontbreken van het gelijkwaardigheidsbeginsel in het schema een **juridisch en beleidsmatig probleem** is.

6. Waarom het uitsluiten van gelijkwaardigheid juridisch niet mag

Het certificatieschema mag **praktisch** eisen stellen, maar het mag **juridisch niet**:

- wettelijke ruimte voor alternatieven uitsluiten
- innovatie onmogelijk maken
- verder gaan dan de wet
- één techniek verplicht stellen zonder noodzaak
- het gelijkwaardigheidsbeginsel buiten werking stellen

Een private norm kan nooit:

- het legaliteitsbeginsel opzijzetten
- het proportionaliteitsbeginsel negeren
- het gelijkwaardigheidsbeginsel uitschakelen

Dit betekent dat het gebruik van een gelijkwaardige methode die niet is opgenomen in het schema (of aanverwante zoals de SMA-rt), niet automatisch betekent dat sprake is van een overtreding van het Arbobesluit.

Daarom is het schema op dit punt **aanvechtbaar**.

7. Conclusie

Het ontbreken van het gelijkwaardigheidsbeginsel in het certificatieschema is een **fundamentele fout** die:

- innovatie belemmert
- de wet overschrijdt
- proportionaliteit schendt
- marktwerking verstoort
- private normstelling boven publiek recht plaatst

De verplichte toepassing van NEN 2939 laat dit probleem haarscherp zien.

Door het gelijkwaardigheidsbeginsel **expliciet en structureel** in het schema op te nemen — met artikel 4.2 lid 4 Arbobesluit als juridisch fundament — wordt het stelsel:

- juridisch houdbaar
- technologie neutraal
- innovatievriendelijk
- proportioneel
- toekomstbestendig

Precies zoals de wetgever het bedoeld heeft.

8. Oproep aan de minister

Het is tijd dat het certificatieschema Asbest wordt teruggebracht binnen de grenzen van de wet.

De Arboret en het Arbobesluit werken met doelvoorschriften en laten bewust ruimte voor gelijkwaardige methoden. Het huidige certificatieschema sluit die ruimte echter af, waardoor innovatie wordt geremd, marktwerking wordt verstoord en private normen feitelijk boven publiek recht worden geplaatst.

Daarom roepen wij de minister op om het gelijkwaardigheidsbeginsel expliciet en structureel in het certificatieschema op te nemen.

Dit kan eenvoudig door een nieuw artikel op te nemen dat:

Nieuw artikel X.X – Gelijkwaardigheidsbeginsel

1. Gelijkwaardige methoden toegestaan

Een certificaathouder mag, in afwijking van de in dit schema voorgeschreven methoden, technieken of procedures, een alternatieve werkwijze toepassen indien wordt aangetoond dat deze werkwijze een **gelijkwaardig of hoger beschermingsniveau** biedt voor werknemers, derden en de omgeving.

2. **Aansluiting op artikel 4.2 lid 4 Arbobesluit**
De beoordeling van gelijkwaardigheid vindt plaats in overeenstemming met **artikel 4.2 lid 4 van het Arbobesluit**, waarin is bepaald dat blootstelling aan asbest moet worden beoordeeld met een methode die **betrouwbaar** is en **geschikt** is voor de aard van de werkzaamheden.
Dit schema kan geen beperkingen opleggen die afwijken van of verder gaan dan deze wettelijke doelvoorschriften.
3. **Objectieve toetscriteria**
Een alternatieve methode wordt als gelijkwaardig beschouwd indien deze voldoet aan ten minste de volgende criteria:
- aantoonbare betrouwbaarheid van de meting of beoordeling;
 - geschiktheid voor de specifieke aard van de werkzaamheden;
 - reproduceerbaarheid van resultaten;
 - onderbouwing door meetgegevens, wetenschappelijke literatuur of deskundigenrapporten.
4. **Procedure voor beoordeling**
- De certificaathouder dient een verzoek tot beoordeling van gelijkwaardigheid schriftelijk in bij de certificerende instelling.
 - De certificerende instelling beoordeelt het verzoek binnen **zes weken**.
 - De beoordeling wordt **gemotiveerd** en **schriftelijk** vastgelegd.
 - Afwijzingen zijn vatbaar voor bezwaar en beroep conform de geldende wet- en regelgeving.
5. **Geen verplichte centrale validatie**
Het gebruik van een alternatieve methode mag **niet afhankelijk worden gesteld van voorafgaande validatie door een centraal orgaan** of private instantie (zoals de VIP). Validatie kan worden gebruikt als hulpmiddel, maar mag geen voorwaarde zijn voor acceptatie van gelijkwaardigheid (mag geen poortwachter zijn).

6. **NEN-normen als erkende, niet-verplichte methoden**
In dit schema genoemde NEN-normen, waaronder NEN 2939, worden aangemerkt als **erkende methoden**.
7. Een certificaathouder mag hiervan afwijken indien wordt aangetoond dat een alternatieve methode **gelijkwaardig of beter** is.
Het verplicht stellen van één specifieke norm is niet toegestaan indien de wet ruimte laat voor alternatieven.
8. **Marktneutraliteit**
De beoordeling van gelijkwaardigheid vindt plaats op basis van **inhoudelijke en technische criteria**, en **niet** op basis van marktbelangen, commerciële voorkeuren of bestaande investeringen in specifieke technieken of apparatuur.



En heeft u ondertussen een relevante vraag t.b.v. BV Nederland, stel ze dan gerust via een mail aan: asbestdialoog@gmail.com Melders blijven altijd anoniem — dat was zo, en dat blijft zo.

Deze bijdrage is naar eer en geweten opgesteld en gebaseerd op de best beschikbare informatie. Toch kan er altijd een fout of onvolledigheid insluipen. Zie deze tekst daarom als een uitnodiging tot dialoog en correctie.

Ik draag geen aansprakelijkheid voor gevolgen van het gebruik van deze informatie.

Copyright free.